

SZZ – CJNSSK Učitelství pro střední školy – navazující magisterské učitelské studium

Státní závěrečná zkouška se skládá ze dvou částí:

1. Literární část
2. Jazyková část

- Státní závěrečná zkouška – **literární část.**

Požadavky:

Student prokazuje znalosti z literárněhistorických a literárněteoretických disciplín, které využije v průběhu analýzy a interpretace literárního textu.

Student při zkoušce předkládá seznam přečtené a prostudované literatury, jenž bude obsahovat 100 titulů umělecké literatury a 20 titulů odborné literatury.

Organizace zkoušky:

Literární část zkoušky je primárně založena na interpretaci vybraného textu (text je zvolen vylosováním). Posluchač v této části zkoušky prokáže schopnost zařadit text, autora a jeho tvorbu do dobového literárního a kulturního kontextu. Součástí praktické části zkoušky je aplikace metod práce s textem ve výuce na střední škole.

Texty určené k interpretaci jsou vybrány z děl českých i světových autorů.

- Státní závěrečná zkouška – **jazyková část.**

Požadavky:

Od studentů se požadují znalosti z následujících disciplín:

Současný český jazyk – pravopis
Současný český jazyk – fonetika a fonologie
Současný český jazyk – morfologie
Současný český jazyk – syntax,
Současný český jazyk – lexikologie
Současný český jazyk – stylistika
Historická gramatika a dialektologie
Teorie a dějiny spisovného českého jazyka
Funkční gramotnost
Didaktika češtiny

Předpokládají se znalosti obecné jazykovědy, fonetiky a fonologie a ostatních jazykových rovin českého jazyka. Od studentů bude požadována schopnost objasnit jazykové jevy

z hlediska synchronního a diachronního, schopnost orientovat se v jednotlivých jazykových rovinách a nacházet souvislosti mezi jazykovými jevy téže roviny i rovin různých. Student bude schopen popsat danou epochu vývoje spisovného českého jazyka. Očekává se hlubší znalost didaktiky češtiny.

Organizace zkoušky:

Praktická část:

Komplexní jazykový rozbor jistého textu standardního či substandardního charakteru se zřetelem k výše uvedeným disciplínám.

Teoretická část:

Výklad širší problematiky z oblastí výše zmíněných disciplín.

Okruhy z fonetiky a fonologie:

Základní fonetické a fonologické pojmy.

Systém českých fonémů a hlásek, jejich klasifikace.

Fonotaktika a fonostylistika.

Slabika - její podstata a pojetí.

Mluvní takt.

Suprasegmentální prostředky.

Hlavní principy české výslovnosti.

Pedofonetika.

Okruhy z morfologie:

Tvaroslovný úzus, norma, kodifikace.

Slovní druhy a jejich vymezení.

Gramatické kategorie jmen, typy skloňování.

Skloňování a gramatické kategorie substantiv.

Deklinační typy substantiv, tvarové varianty.

Skloňování adjektiv a numeralií.

Skloňování zájmen.

Charakteristika sloves, konjugace, kategorie sloves.

Soustava slovesných časů, časování sloves.

Neohebné slovní druhy.

Okruhy ze syntaxi:

Struktura věty, větné vztahy sémantické a formální, typologie větných členů.

Syntaktická valence a intence, typologie základových větných struktur.

Sémantické pojetí souvětných útvarů.

Interpunkce.

Hierarchizace větné propozice.

Realizace syntaktických konstrukcí v textu, výpovědní modifikace.

Slovosled, aktuální členění výpovědi.

Modalita věty, vyjadřování postojů, negace.

Komunikační funkce výpovědi.

Vlastnosti textu, prostředky textové koherence, členění textu, výstavba dialogu.

Okruhy z lexikologie:

Vazba lexikálního systému k ostatním jazykovým rovinám. Komunikát jako sémioticky heterogenní jev.

Různé přístupy k lexikologickému a lexikografickému bádání, zvl. postavení strukturalistických teorií.

Slovo jako znak a jako jednotka slovní zásoby; slovo, význam slova, pojem.

Klasifikace významů, různá pojetí významu. Význam a smysl. Význam slova v dekompoziční perspektivě.

Dynamika významové složky jazyka, významotvorní činitelé. Mnohoznačnost a jednoznačnost, hledisko komunikační.

Slovní zásoba, její systém a struktura. Vztahy významové - paradigmatické vztahy, syntagmatické vztahy. Vztahy formálně-významové. Vztahy formální.

Proměnlivost slovní zásoby.

Frazeologie. Hledisko translatické.

Lexikografie, typy slovníků, výstavba hesla. České slovníkářství. Etymologie.

Otázky ze stylistiky:

Základní pojmy teorie komunikace a informace. Funkce stylu.

Stylotvorné činitele a odraz jejich působení v jazykových projevech.

Klasifikace nadindividuálních stylů podle funkcí. Otevřenost klasifikace, přechody mezi styly (splývání a vyčleňování).

Vertikální klasifikace stylů.

Text a jeho pojetí. Vztah textu a komunikátu.

Vlastnosti textu (koheze, koherence, intencionalita, akceptabilita, informativnost, situativnost, intertextualita).

Prostředky výstavby a strukturace textu.

Subjektová problematika textu a komunikátu. Jazyk, styl, text - význam a smysl.

Způsoby zobrazení a jazykového vyjádření časoprostorových charakteristik textu.

Intertextové (interdiskurzivní) vztahy v textu.

Konvencionalizovaná schémata textů jako součást komunikační kompetence.

Stylotvorné vlastnosti paralingválních prostředků.

Stylistická klasifikace slovní zásoby.

Gramatické prostředky jako prostředky stylotvorné.

Tematické prostředky a možnosti jejich jazykového vyjádření.

Okruhy z historické mluvnice:

Vývoj praslovanských hlásek (metateze likvid, vznik a vývoj nosovek, palatalizace, jery – vznik a vývoj, přehlásky, ablaut ... atd.).

Staroslověnština (morfologie a syntax).

Vývoj samohlásek v X.-XVI. st.

Vývoj souhlásek v X.-XVI. st.

Hlásky v proudu řeči – X.-XIV. století.

Deklinace jmenná - staročeské deklinační vokalické typy.

Deklinace konsonantické (původ a vývoj).

Deklinace složená (původ a vývoj).

Staročeská konjugace – posuny ve slovesných třídách od psl. do nové češtiny.

Aorist, imperfektum, supinum – formy, tvoření, vznik a osudy těchto úkazů.

Staročeská skladba – obecné vývojové tendence a specifika stč. skladby.

Okruhy z vývoje jazyka:

Jazyk a písemnictví staroslověnské.

Pračeština v 12. – 13. století.

Rozvoj spisovné češtiny ve 14. století.

Doba husitská a pohusitská.

Humanismus.

Baroko.

Národní obrození.

Vývoj českého spisovného jazyka od 40. let 19. století do roku 1918.

Vývoj českého spisovného jazyka od r. 1918 k dnešku.

Okruhy z didaktiky:

Typy pravopisu a jejich aplikace ve škole.

Problematika výuky morfologického učiva.

Tradiční (závislostní) pojetí syntaxe, sémantický a valenční aspekt ve vyučování syntaxi.

Lexikologické učivo a jeho frazeologické přesahy.

Vlastní jména a jejich výuka.

Aktivizace ve výuce českého jazyka.

Projektové vyučování v českém jazyce.

Funkční gramotnost a její využití v českém jazyce.

Mluvené a psané projevy ve školní praxi.

Základní fáze vytváření souvislého projevu – aplikace na vybraném slohovém postupu.

Komplexní (všestranné) jazykové rozbor, jejich smysl a složky.

Slohové postupy a útvary na SŠ.

Hodnocení žákovských ústních a psaných projevů.